

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 26. března 2023
č. j. MSP-55/2023-ODKA-ORG/4

Vážený pane poslanče,

prostřednictvím předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Ing. Markéty Pekarové Adamové mi byla doručena Vaše písemná interpelace ze dne 1. 3. 2023, č. j. PS2023/003920, ev. č. 211, ve věci: „Zastavení trestního stíhání“.

V rámci Vašeho **ústavně garantovaného práva na interpelace podle čl. 53 odst. 1 Ústavy České republiky**, mne interpelujete ve věci zastavení trestního stíhání, kdy uvádíte konkrétně, že:

„Obracím sen a na Vás s interpelací ve věci zastavení trestního stíhání několik osob v minulých týdnech.

Nejvyšší státní zastupitelství zrušilo před několika týdny trestní stíhání dvou žen. V médiích se objevilo, že soud vyhověl stížnostem, protože nebylo dostatek důvodů pro jejich stíhání. 24.2.2023 pak media informovala o tom, že Nejvyšší státní zastupitelství zrušilo stíhání dalších dvou osob. Podle médií neexistovaly důkazy pro jejich stíhání, dokonce v jednom případě došlo k záměně. V jednom případě se jednalo o komunálního politika, který se po volbách měl stát místostarostou.

Podle médií případy pojí jméno státní zástupkyně paní Petry Lastovecké.

Rád bych se Vás pane ministře zeptal, jak tuto situaci budete řešit. Nemohlo se v tomto případě jednat o nepřijatelný a nezákonný zásah výkonné moci do práva na samosprávu, případně ohrožení dobrého jména těchto osob? Budete tedy po této státní zástupkyni vyžadovat náhradu škody, pokud tento bývalý komunální politik uspěje u soudu vzhledem ke své zničené pověsti?

Jako člověk i jako zákonodárce chci, aby stát efektivním způsobem dokázal odhalit a k nezávislému soudu přivést osoby, který mohli spáchat trestnou činnost. Není ale možné veřejně dehonestovat a mediálně zničit ty, u kterých nemá policie ani státní zastupitelství řádné důkazy.

Níže přikládám článek který je zveřejněn na serveru Novinky.cz a který mě znepokojil: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-v-kauze-bytu-jeho-stihani-zrusili-ale-politicky-skoncil-40423794>.“.

Vážený pane poslanče, úvodem jen konstatuji, že podle platné a účinné právní úpravy Ministerstvo spravedlnosti dohled nad soustavou státního zastupitelství nevykonává a nedisponuje tudíž ani elektronickými systémy, z nichž lze informace ohledně činnosti státních zastupitelství získat. **Jediný způsob, jak mohu dostat své ústavní povinnosti podle čl. 53 odst. 2 Ústavy, je žádost ministra spravedlnosti** podle § 13 odst. 1 zákona č. 283/1993, o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, kdy mohu požádat kterékoli státní zastupitelství o informaci o stavu řízení v každé věci, v níž je státní zastupitelství činné, pokud takovou informaci potřebuji jako člen vlády.

Na základě uvedeného zákonného oprávnění jsem se v kontextu se svojí ústavní povinností člena vlády Vám do 30 dnů odpovědět, obrátil **na Vrchní státní zastupitelství v Olomouci a Nejvyšší státní zastupitelství.**

Ve Vámi tvrzeném nepřijatelném a nezákonném zásahu výkonné moci do práva na samosprávu si dovoluji poukázat na zcela zásadní a recentní závěry Ústavního soudu v nálezu sp. zn. II.ÚS 417/21 ze dne 21. 6. 2021, dle něhož je: *„Politický systém České republiky založen na volné soutěži a čl. 22 Listiny základních práv a svobod ukládá povinnost umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil. **Státní orgány vstupující autoritativně do této sféry musí konat velice obezřetně a jejich zásahy mohou být odůvodněny pouze silným obecným zájmem.** Takovým zájmem je nepochybně stíhání veřejně činných osob, které jsou důvodně podezřelé z trestné činnosti. **V konfrontaci těchto zásad však požívá vyšší ústavní ochrany princip volné soutěže politických sil a neodůvodněný zásah státu je potenciálním rizikem i pro samotnou demokracii.**“.* V kontextu závěrů tohoto rozhodnutí by zde měl být absolutně minimální prostor pro poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných, byť i na základě jednoho ze zákonem vymezených důvodů dle § 8a a násl. trestního řádu.

V souvislosti s tím připomínám, že dle článku 89 odst. 2 Ústavy ČR jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu **závazná pro všechny orgány i osoby, tedy bezesporu i pro orgány činné v trestním řízení.** Závěry vyplývající z výše uvedeného nálezu musí orgány činné v trestním řízení bez výjimky vždy respektovat a řídit se jimi, **tím spíše, když zahajují**

trestní stíhání vůči osobě veřejného života. Pokud se ukáže, že trestní stíhání nemělo být vůbec zahajováno, vzniká tady pochybnost stran zákonnosti, ba dokonce ústavnosti takového postupu. Nerespektování závazného rozhodnutí Ústavního soudu ze strany orgánů činných v trestním řízení by v souladu se závěry, ke kterým dospěl Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 16. 9. 2020, č. j. 12 Ksz 7/2019-196, tedy bezpochyby **mohlo založit kárnou odpovědnost státního zástupce**, neboť by šlo o případ, **kdy státní zástupce flagrantně porušil své povinnosti postupovat odborně, svědomitě, odpovědně, nestranně a spravedlivě při výkonu dozoru nad zachováním zákonnosti přípravného řízení**, případně i v následném řízení před soudem, tím, že byl někdo bezdůvodně stíhán pro skutek, který podle ustálené judikatury vrcholných soudů není trestný a odlišný právní názor nebyl policejním orgánem ani státním zástupcem ničím zdůvodněn.

Velmi mne znepokojuje informování veřejnosti o věcech, o kterých se informovat nesmí. Nezákonná indiskrece může zasáhnout do práva na svobodnou volbu zástupců lidí, občanů a tím i ústavní právo na spravedlivý proces a na zastoupení. Trvám na tom, že když zákon říká, že přípravné řízení je neveřejné, tak má být neveřejné. Proto je problematika nezákonného nakládání s písemnostmi v trestním řízení předmětem diskusí na Ministerstvu spravedlnosti. Problematika úniků informací z trestních řízení představovala důležitý bod na jednání výboru pro bezpečnost Poslanecké sněmovny v lednu letošního roku. Debata byla systémová a bylo mimo jiné projednáváno, zda stávající právní úprava dostatečně zabraňuje tomu, aby docházelo k systémové likvidaci vybraných osob (zdaleka nejen z oblasti veřejného života) na základě uniklých informací do médií. V této souvislosti také zdůrazňuji, že mediálnímu lynči jsou mnohdy vystavováni nezákonně stíhaní či dokonce pouze prověřovaní jedinci, kteří nakonec nejsou ani obviněni, což dokazuje nespočet případů veřejně činných osob. V nejednom případě tak došlo k porušení práv garantovaných Listinou základních práv a svobod, konkrétně se jedná o právo na spravedlivý proces. Také bylo zasaženo do lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti.

Předmětem jednání výboru byly též závěry Vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR k únikům z policejních spisů, kde je v závěrečné zprávě z roku 2017 uvedeno, že „...*úniky informací z trestního řízení, jejich účelová interpretace a následná cílená tvorba veřejného mínění, jsou fatálním ohrožením ústavnosti.*”. Toto prohlášení komise totiž absolutně koresponduje s již výše citovaným nálezem Ústavního soudu ČR, do něhož byl *de facto* tento závěr vtělen, přičemž znovu zdůrazňuji, že tento náález je závazný ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR i pro orgány činné v trestním řízení.

Dodávám, že závěry Komise uvedené ve zprávě z roku 2017 shledávám i **nadále velmi aktuálními. Iniciování debaty o tom, aby úniky informací z trestních spisů byly trestným činem, je vzhledem k závažnosti jednou z mých naprostých priorit.**

Ve výše uvedeném kontextu jsem tak osobně přesvědčen, což masivní úniky informací dokazují, že stávající zákonná úprava nepostačuje, neboť množství věcí, se kterými se nakládá veřejně, aniž se s nimi nakládat může, (tedy množství úniků) je příliš veliké. V současnosti jsou úniky řešeny jako přestupek a zabývá se tím Úřad na ochranu osobních údajů, který dle mého názoru však vůbec nezohledňuje veřejný zájem, což shledávám za nedostatečné a nesprávné. Mám za to, že zde existuje **naléhavá potřeba otevřít odbornou diskuzi nad otázkou možnosti definování úniků informací z trestních řízení za trestný čin**, a to bez ohledu na to, kdo se jich dopustil. Trestný čin by tak **platil bez výjimky pro všechny**, ať už by se jednalo o orgány činné v trestním řízení, třetí osoby nebo novináře. Dle mého názoru se lze inspirovat právními úpravami jiných států.

Vzhledem k uvedenému se tudíž domnívám, že je třeba připravit změnu legislativy (konkrétně spočívající ve změně trestního řádu a trestního zákoníku a dalších souvisejících předpisů), která by velmi přísně trestala úniky informací z přípravného řízení, neboť **zasahují do osobní integrity** dotčených osob ve všech oblastech života, což ostatně dokazují mnohé případy z minulosti. Takové jednání tak považuji za **velmi společensky škodlivé ve smyslu § 12 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**. Danou problematiku je však nezbytné náležitě analyzovat a dále prodiskutovat. V současné době Ministerstvo spravedlnosti dokončuje rozsáhlou analýzu a návrhy konkrétních legislativních opatření, které budou mimo jiné předmětem projednávání ve výboru pro bezpečnost.

Skutečností, že se jedná o závažný systémový problém, který je potřeba řešit, nasvědčují také vysoké náhrady škod za nezákonná trestní stíhání, které navíc nyní dramatickou rostou. Pro dokreslení pak uvádím, že za posledních 10 let, tedy od roku 2012, bylo za nezákonná trestní stíhání **vyplaceno více jak 787 mil. Kč. V meziročním srovnání došlo k 48% navýšení vyplacených náhrad za nezákonná trestní stíhání**, což začínám již považovat za alarmující číslo, když dochází k nárůstu téměř o polovinu během jednoho roku. Pokud bychom navíc kvantifikovali i kompletní náklady ze strany státu (vynaložené platy na úředníky, soudce, administrativu, materiální a technické vybavení, provozní výdaje apod.), dostali bychom se **na částku vysoce převyšující jednu miliardu**, kterou platí stát prostřednictvím zdejšího úřadu ze státního rozpočtu, tedy z kapes daňových poplatníků. Uvedené prostředky daňových poplatníků by nebyly vůbec vynaloženy, **pokud by orgány činné v trestním řízení dostaly svým zákonným povinností, striktně dbaly litery zákona a judikatury vrcholných soudů, a to již ve fázi prověřování**, ostatně, jak již bylo výše popsáno, vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou podle článku 89 odst. 2 Ústavy ČR závazná pro všechny orgány i osoby, jejich ignorace ze strany orgánů činných v trestním řízení pak veden nejen k nezákonnému, ale dokonce protiústavnímu postupu.

Ve věci si pak dále dovoluji poukázat na předchozí sdělení vrchního státního zástupce v Olomouci, kde se vyjadřoval k jedné ze stížností týkající se obdobné problematiky. Vrchní státní zástupce v Olomouci mimo jiné uvedl, že: „*Pochopitelně zcela s Vámi souhlasím v tom*

směru, že ve vazebních věcech a zejména v těch, v nichž došlo k zahájení trestního stíhání s předchozím souhlasem státního zástupce, navíc státního zástupce vrchního státního zastupitelství by k takovým situacím nemělo docházet, nebo nejvýše jen ve zcela mimořádných případech. Pokud by u některého ze státních zástupců k takovému postupu, tedy rušení usnesení o zahájení trestního stíhání, k nimž dal daný státní zástupce pokyn či vyslovil souhlas, docházelo ze strany nadřízeného státního zástupce opakovaně ve vícero případech, jednalo by se dle mého názoru nikoli o systémové selhání, ale o selhání jednotlivce, případně o selhání vedoucího státního zástupce v jeho řídicí a kontrolní roli.“

Nejvyšší státní zástupce pak ve svém vyjádření mimo jiné uvedl: *„Usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu vydává v přípravném řízení zpravidla policejní orgán (cit.) „Nasvědčují-li prověřováním podle § 158 zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného...“*. Je zřejmé, že v důsledku tohoto úkonu se z osoby podezřelé ze spáchání trestného činu stává osoba obviněná, **což může znamenat vážný zásah do jejího osobního i pracovního života, zejména v případě medializace případu.**“ Nejvyšší státní zástupce pak dále uvedl, že: *„Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (odboru závažné hospodářské a finanční kriminality) na základě stížností dvou obviněných osob (v trestní věci vedené u Vrchního státního zastupitelství v Olomouci pod sp. zn. 3 VZV 9/2022) a tří obviněných osob (v trestní věci vedené u Vrchního státního zastupitelství v Olomouci pod sp. zn. 3 VZV 7/2022) přezkoumal kompletní řízení, které bylo vedeno až do okamžiku podání stížností, a o stížnostech rozhodl tak, že ohledně čtyř osob (ve zmíněných dvou různých trestních věcech) zrušil napadené usnesení o zahájení trestního stíhání a jednu stížnost zamítl jako nedůvodnou, přičemž zkoumal, zda důvody pro zrušení usnesení neprospívají i osobám, které si stížnost nepodaly.“* Podle nejvyššího státního zástupce pak: *„Vždy můžeme hovořit pouze o tom, zda důkazy a indicie potřebné pro zahájení trestního stíhání jsou v daný okamžik shromážděny v dostatečném množství, kvalitě a vypovídací hodnotě.“* Nejvyšší státní zástupce pak dále mimo jiné uvádí, že: *„Je pravdou, jak namítají někteří poslanci ve svých interpelacích, že stížnostní řízení vedené u Nejvyššího státního zastupitelství se **neobešlo bez problémů organizačního rázu, když Nejvyššímu státnímu zastupitelství nebyl přes opakované žádosti předložen kompletní vyšetřovací spis.**“* Pokud jde o pochybení dozorové státní zástupkyně uvedl nejvyšší státní zástupce k tomu mimo jiné, že *„...byly popsány nedostatky při předkládání spisů dozorové státní zástupkyni vytknuty a osobně projednány s vrchním státním zástupcem v Olomouci. Ze své strany proto tato pochybení považují tímto za vyřízená.“*

Pokud jde pak o regresivní úhradu, dovoluji si odkázat na ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), platí, že: *„Nahradil-li stát škodu, která vznikla z nezákonného rozhodnutí nebo z nesprávného úředního postupu, na nichž se*

podílel soudce nebo státní zástupce, nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu pouze tehdy, pokud byla vina soudce nebo státního zástupce zjištěna v kárném nebo trestním řízení.“.

S úctou

Vážený pan
MVDr. Pavel Bělobrádek, Ph.D., MPA
poslanec
Poslanecká sněmovna
Parlament České republiky
Sněmovní 4
118 26 Praha 1